

Brüssel, 10. märts 2026
(OR. en)

6615/26

LIMITE

CORLX 193
CFSP/PESC 271
CONUN 20
COARM 19

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: NÕUKOGU OTSUS, mis käsitleb ebaseaduslikest tavarelvadest ja nende laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi (iTrace VI) toetamist, et vähendada nende kõrvalesuunamise ja ebaseadusliku üleandmise riski

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2026/...,

...,

mis käsitleb ebaseaduslikest tavarelvadest ja nende laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi (iTrace VI) toetamist, et vähendada nende kõrvalesuunamise ja ebaseadusliku üleandmise riski

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 31 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) 2016. aastal vastu võetud ELi üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias (edaspidi „ELi üldine strateegia“) rõhutatakse, et liit edendab rahu ning tagab oma kodanike ja territooriumi julgeoleku ning panustab rohkem kollektiivsesse julgeolekusse. Samuti väljendatakse ELi üldises strateegias tugevat toetust mitmepoolsete desarmeerimise, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli lepingute ja režiimide täielikule rakendamisele ja rakendamise tagamisele ning kutsutakse üles jälgima relvade piiriülest liikumist, kuna Euroopa julgeolek sõltub sisemiste ja väliste ohtude ja katsumuste paremast ja ühisest hindamisest.
- (2) 19. novembril 2018 vastu võetud ebaseaduslike tulirelvade, väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastase võitluse ELi strateegias „Relvade turvalisuse tagamine, kodanike kaitsmine“ (edaspidi „ELi väike- ja kergrelvade strateegia“) rõhutatakse, et ebaseaduslikud tulirelvad ning väike- ja kergrelvad põhjustavad jätkuvalt ebastabiilsust ja vägivalda liidus, selle lähinaabruses ja mujal maailmas. ELi väike- ja kergrelvade strateegiaga kehtestatakse liidu tegevusraamistik nimetatud katsumustega tegelemiseks ning võetakse kohustus toetada teadustööd, mille keskmes on ebaseaduslike väike- ja kergrelvade päritolu konfliktipiirkondades, nagu asutuse Conflict Armament Research iTrace'i projekt (edaspidi „iTrace'i projekt“).
- (3) Tavarelvade ja nende laskemoona ebaseaduslik valmistamine, üleandmine ja levitamine ning nende ülemäärane hankimine ja kontrollimatu levik külvab ebakindlust Euroopas ja selle naabruses ning samuti mitmes muus maailma piirkonnas, teravdades konfliktiolukorda ja raskendades konfliktijärgset rahu kindlustamist, seades seega tõsiselt ohtu Euroopa rahu ja julgeoleku.

- (4) ELi väike- ja kergrelvade strateegias rõhutatakse, et liit toetab relvaembargosid jälgivate Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni rühmade tööd ning liit kaalub viise, kuidas parandada relvaekspordi kontrolli eesmärgil ligipääsu nende rühmade järeldustele, mida nad on teinud kõrvaesuunamise ja ebaseaduslike tulirelvade ning väike- ja kergrelvade kohta.
- (5) 20. juulil 2001 vastu võetud väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse ennetamise, tõkestamise ja likvideerimise kõiki aspekte käsitleva Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni tegevusprogrammi („ÜRO tegevusprogramm“) alusel on kõik ÜRO liikmesriigid võtnud endale kohustuse hoida ära ebaseaduslik kauplemine väike- ja kergrelvadega, nende kõrvaesuunamine vastava loata saajatele ning eelkõige võtta ekspordilubade taotluste hindamisel arvesse väike- ja kergrelvade ebaseaduslikku kaubandusse kõrvaesuunamise riski.
- (6) ÜRO Peaassamblee võttis 8. detsembril 2005 vastu riikidel ebaseaduslike väike- ja kergrelvade õigeaegset ja usaldusväärset tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi (edaspidi „päritolu kindlakstegemist käsitlev rahvusvaheline vahend“).

- (7) 28. juunil 2024 toimunud ÜRO tegevuskava ning kindlakstegemist käsitleva rahvusvahelise vahendi neljandal läbivaatamiskonverentsil kinnitasid kõik ÜRO liikmesriigid enda võetud kohustust kutsuda riike ebaseaduslike väike- ja kergrelvade, sealhulgas konflikti- ja konfliktijärgsetes olukordades leitud väike- ja kergrelvade päritolu kindlakstegemisel üles kontrollima väike- või kergrelva leiukohariigi dokumente, konsulteerima selle relva tootjariigiga või tegema mõlemat. See kohustus on kooskõlas 2022. aastal avaldatud lõpparuandega „Kaheksas iga kahe aasta tagant toimuv ÜRO tegevuskava rakendamist käsitlev riikide kohtumine“, milles märgitakse, kui oluline on töötada välja või kehtestada ranged riiklikud õigusraamistikud väike- ja kergrelvade märgistamiseks, registreerimiseks ja päritolu kindlakstegemiseks kooskõlas päritolu kindlakstegemist käsitleva rahvusvahelise vahendiga, et ennetada väike- ja kergrelvade kõrvalesuunamist ja ebaseaduslikku rahvusvahelist üleandmist volitamata vastuvõtjatele ning võidelda selle vastu.
- (8) Relvakaubandusleping jõustus 24. detsembril 2014. Relvakaubanduslepingu eesmärk on kehtestada rangeimad võimalikud ühtsed rahvusvahelised standardid tavarelvastuse rahvusvahelise kaubanduse reguleerimiseks või selle tõhustamiseks, tõkestada tavarelvadega ebaseaduslikku kauplemist ja see likvideerida ning tõkestada selliste relvade kõrvalesuunamist. Liit peaks tõhusa relvade üleandmise kontrolli rakendamiseks toetama kõiki ÜRO liikmesriike, et tagada relvakaubanduslepingu võimalikult suur tõhusus, eelkõige seoses selle artikli 11 rakendamisega.

- (9) Liit on juba varem toetanud iTrace'i projekti nõukogu otsustega 2013/698/ÜVJP¹, (ÜVJP) 2015/1908², (ÜVJP) 2017/2283³, (ÜVJP) 2019/2191⁴ ja (ÜVJP) 2023/387⁵ (millega toetati vastavalt iTrace'i I, II, III, IV ja V projekti) ning peaks toetama iTrace'i VI projekti, mis on ebaseaduslikest tavarelvadest ja nende laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi kuues etapp, et anda panus Euroopa kollektiivsesse julgeolekusse, mis on ette nähtud ELi üldises strateegias,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

-
- ¹ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/698/ÜVJP ebaseaduslikest väike- ja kergrelvadest ning muudest ebaseaduslikest tavarelvadest ja laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi toetamise kohta, et vähendada nendega ebaseaduslikult kauplemise riski (ELT L 320, 30.11.2013, lk 34)
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2013/698/o>.
- ² Nõukogu 22. oktoobri 2015. aasta otsus (ÜVJP) 2015/1908 ebaseaduslikest väike- ja kergrelvadest ning muudest ebaseaduslikest tavarelvadest ja laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi toetamise kohta, et vähendada nendega ebaseaduslikult kauplemise riski („iTrace II“) (ELT L 278, 23.10.2015, lk 15)
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1908/oj>.
- ³ Nõukogu 11. detsembri 2017. aasta otsus (ÜVJP) 2017/2283, millega toetatakse ebaseaduslikest väike- ja kergrelvadest ning muudest ebaseaduslikest tavarelvadest ja laskemoonast teavitamise ülemaailmset mehhanismi, et vähendada nendega ebaseaduslikult kauplemise riski („iTrace III“) (ELT L 328, 12.12.2017, lk 20)
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2283/oj>.
- ⁴ Nõukogu 19. detsembri 2019. aasta otsus (ÜVJP) 2019/2191 ebaseaduslikest tavarelvadest ja nende laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi (iTrace IV) toetamise kohta, et vähendada nende kõrvaesuunamise ja ebaseadusliku üleandmise riski (ELT L 330, 20.12.2019, lk 53 ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2019/2191/oj>).
- ⁵ Nõukogu 20. veebruari 2023. aasta otsus (ÜVJP) 2023/387 ebaseaduslikest tavarelvadest ja nende laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi (iTrace V) toetamise kohta, et vähendada nende kõrvaesuunamise ja ebaseadusliku üleandmise riski (ELT L 53, 21.2.2023, lk 19 ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/387/oj>).

Artikkel 1

1. Selleks et rakendada ELi üldist strateegiat, nõukogu ühist seisukohta 2008/944/ÜVJP⁶, mida on muudetud nõukogu otsusega (ÜVJP) 2025/779⁷, 2018. aasta ELi väike- ja kergrelvade strateegiat ning edendada rahu ja julgeolekut, on liidu toetataval iTrace'i projekti tegevusel järgmised erieesmärgid:
 - jätkuvalt pidada kasutajasõbralikku ülemaailmset teabehaldussüsteemi selliste kõrvalesuunatud või salakaubana veetavate tavarelvade ja nende laskemoona kohta („iTrace“), mis on dokumenteeritud konfliktidest mõjutatud piirkondades, et anda poliitikakujundajate, tavarelvade kontrolli ekspertide ja tavarelvade ekspordikontrolli ametnike käsutusse asjakohane teave, mille põhjal töötada välja tavarelvade ja nende laskemoona ebaseadusliku leviku vastased tõhusad ja tõenditel põhinevad strateegiad ja projektid;

⁶ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99, <http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj>).

⁷ Nõukogu 14. aprilli 2025. aasta otsus (ÜVJP) 2025/779, millega muudetakse ühist seisukohta 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L, 2025/779, 15.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2025/779/oj>).

- koolitada ja nõustada konfliktidest mõjutatud riikide ametiasutusi, et arendada välja püsiv riiklik ebaseaduslike tavarelvade tuvastamise ja päritolu kindlakstegemise suutlikkus, innustada püsivat koostööd iTrace'i projektiga, teha paremini kindlaks füüsilise julgeoleku ja varude haldamise prioriteetid, tõhusamalt sõnastada riiklikud relvastuskontrolli ja õiguskaitseabi vajadused, eelkõige liidu rahastatavad algatused, näiteks Interpoli ebaseaduslike relvade andmete ja päritolu kindlakstegemise haldamise süsteem iARMS ja Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (Europol) tegevus, ning tugevdada dialoogi liidu missioonide ja algatustega;
- suurendada konfliktidest mõjutatud piirkondades ringlevaid tavarelvvi ja nende laskemoona käsitleva kohapealse uurimise sagedust ja kestust, et koguda vastusena liikmesriikide ja liidu delegatsioonide selgetele nõudmistele andmeid iTrace'i jaoks;
- toetada otstarbekohaselt liikmesriikide relvaekspordi kontrolli asutusi ja relvastuskontrolli poliitika kujundajaid, sealhulgas organiseerida iTrace'i projekti töötajate korduvaid nõuandeviisiite liikmesriikide pealinnadesse, luua ööpäevaringi toimiv kasutajatugi, kust saab kohest nõu riskihindamise ja kõrvaesuunamise vastaste strateegiate kohta, hoida töös turvalised rakendused lauaarvutites ja mobiilsetes seadmetes kasutamiseks, et tagada kohene teavitamine ekspordijärgsest kõrvaesuunamisest ning pakkuda liikmesriikidele taotluse korral saatmisjärgset kontrolli iTrace'i projekti töötajate poolt;

- suurendada teadlikkust projekti tulemustest teavitamise kaudu, aidata kaasa iTrace'i eesmärgi täitmisele ja propageerida selle olemasolevaid funktsioone rahvusvahelistele ja riigisisestele poliitikakujundajatele, tavarelvade kontrolli ekspertidele ja relvaekspordi lube andvatele asutustele, ning suurendada rahvusvahelist suutlikkust, et jälgida tavarelvade ja nende laskemoona ja seotud materjalide ebaseaduslikku levikut ja samuti abistada poliitikakujundajaid rahvusvahelise abi ja koostöö prioriteetsete valdkondade kindlaksmääramisel ning vähendada tavarelvade ja nende laskemoona kõrvaesuunamise riski;
- esitada olulisi poliitikaküsimusi käsitlevaid aruandeid, mis koostatakse kohapealsetel uurimistel saadud andmete põhjal ja sisestatakse iTrace'i süsteemi, rahvusvahelist tähelepanu väärivate konkreetsete valdkondade kohta, sealhulgas tavarelvade ja nende laskemoona salakaubaveo põhiskeemide ning salakaubana veetavate tavarelvade ja nende laskemoona ja seotud materjalide piirkondliku leviku kohta ning
- jätkata koostöös liikmesriikide ja kolmandate riikidega tavarelvade ja nende laskemoona päritolu kindlakstegemist, kuna see on tõhusaim moodus tuvastada ja kontrollida võimalikult ulatuslikult mehhanisme, mis tegelevad tavarelvade ja nende laskemoona kõrvaesuunamisega ebaseaduslikele kasutajatele; päritolu kindlakstegemisele lisanduvad järeluurimised, milles keskendutakse ebaseaduslike tavarelvade üleandmisega tegelevate inim-, rahastamis- ja logistikavõrgustike tuvastamisele.

2. Toetatava projekti üksikasjalik kirjeldus on esitatud lisas.

Artikkel 2

1. Käesoleva otsuse täitmise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“).
2. Artikli 1 lõikes 2 osutatud projekti viib tehniliselt ellu Conflict Armament Research (CAR).
3. CAR täidab oma ülesannet kõrge esindaja vastutusel. Selleks lepib kõrge esindaja CARiga kokku vajaliku töökorra.

Artikkel 3

1. Artikli 1 lõikes 2 osutatud projekti elluviimise lähtesumma on 6 000 000 eurot. Kogu projekti hinnanguline üldeelarve on 8 400 000 eurot, mida kaastahastavad CAR ja Saksamaa Välisministeerium.
2. Kulusid, mida rahastatakse lõikes 1 sätestatud lähtesummast, hallatakse vastavalt liidu üldeelarve suhtes kohaldatavatele reeglitele ja menetlustele.

3. Järelevalvet lõikes 1 osutatud lähtesumma nõuetekohase haldamise üle teeb komisjon. Sel eesmärgil sõlmib komisjon CARiga asjakohase lepingu. Lepingus nähakse ette, et CAR tagab liidu rahalise toetuse nähtavuse vastavalt selle suurusele.
4. Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 osutatud lepingu niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumist. Komisjon teavitab nõukogu kõigist selles protsessis esile kerkivatest probleemidest ning teatab nõukogule lepingu sõlmimise kuupäeva.

Artikkel 4

1. Kõrge esindaja esitab nõukogule CARi koostatavatele regulaarsetele kirjeldavatele kvartaliaruannetele tuginedes aruandeid käesoleva otsuse täitmise kohta. Nimetatud aruanded on aluseks käesoleva otsuse tulemuste hindamisele, mille teeb nõukogu. Selleks et aidata nõukogul hinnata käesoleva otsuse tulemusi, koostab artikli 1 lõikes 2 osutatud projekti mõjuhinnangu välisasutus.
2. Komisjon annab nõukogule aru artikli 1 lõikes 2 osutatud projekti finantsaspektide kohta.

Artikkel 5

1. Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.
2. Käesolev otsus kaotab kehtivuse 36 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 osutatud lepingu sõlmimisest või kuue kuu möödumisel käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast, kui selle aja jooksul ei ole lepingut sõlmitud.

..., ...

*Nõukogu nimel
eesistuja*
